

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 16
Тел: 021/425 836; 425 854
e-mail: office@pzs.gov.rs

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ УСТАНОВА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗА СМЕШТАЈ ОДРАСЛИХ И
СТАРИЈИХ ЛИЦА СА МЕНТАЛНИМ, ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ И
СЕНЗОРНИМ ТЕШКОЋАМА У
АП ВОЈВОДИНИ
ЗА 2014. ГОДИНУ**

Нови Сад, 2015.

САДРЖАЈ

1.0. УВОД	3
2.0. ДОМОВИ ЗА СМЕШТАЈ ОДРАСЛИХ И СТАРИЈИХ ЛИЦА СА МЕНТАЛНИМ И ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ТЕШКОЋАМА И СЕНЗОРНИМ ТЕШКОЋАМА У АП ВОЈВОДИНИ	3
2.1. Подаци о установама	4
2.1.1. Домски смештај и друге услуге	4
2.1.2. Инфраструктурни, организациони и кадровски капацитети установа	6
2.1.3. Кадровски капацитети	7
2.1.4. Обука и усавршавање радника	8
2.1.5. Процедуре у установи	9
2.2. Структура и карактеристике корисника домског смештаја	10
3.0. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	14

1.0. УВОД

Предмет овог извештаја је анализа услуга установа за одрасле и старије особе са менталним и интелектуалним тешкоћама и сензорним тешкоћама, са територије АП Војводине, за 2014. годину. Извештај је конципиран и установе груписане у складу са важећом Уредбом о мрежи установа социјалне заштите за смештај корисника¹.

Анализа је урађена на основу података из годишњих извештаја о раду за 2014. годину које установе достављају Покрајинском заводу за социјалну заштиту и базе Републичког завода за социјалну заштиту, као и података добијених кроз директну комуникацију са стручним радницима установа.

У првом делу извештаја приказани су подаци о инфраструктурним, организационим и кадровским капацитетима установа, а у другом делу приказана је структура и карактеристике корисника домског смештаја ових установа према основним обележјима.

2.0. ДОМОВИ ЗА СМЕШТАЈ ОДРАСЛИХ И СТАРИЈИХ ЛИЦА СА МЕНТАЛНИМ, ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ И СЕНЗОРНИМ ТЕШКОЋАМА У АП ВОЈВОДИНИ

Према Закону о социјалној заштити домским смештајем обезбеђује се кориснику становање и задовољење основних животних потреба, као и здравствена заштита. Домски смештај обезбеђује се кориснику коме се не могу обезбедити, или није у његовом најбољем интересу, останак у породици, услуге у заједници или породични смештај.

Услуге домског смештаја пружају се одраслим лицима која услед физичких, интелектуалних или тешкоћа у психичком функционисању имају потребу за интензивним и целодневним надзором, негом и подршком током 24 сата, а чије се потребе тренутно не могу задовољити у породичном окружењу или кроз услуге у заједници и старијим лицима која услед ограничења способности имају тешкоће да живе самостално, без целодневне подршке, неге или надзора.

На територији АП Војводине одраслим и старијим лицима са сензорним тешкоћама услугу смештаја пружа једна установа:

- Дом за лица са оштећеним видом **„Збрињавање“** у Панчеву

Одраслим и старијима особама са менталним и интелектуалним тешкоћама услугу смештаја, на територији АП Војводине пружа пет установа:

- Дом за смештај лица ометених у менталном развоју степена умерене и теже менталне ометености **„Јабuka“** у Панчеву
- Дом за смештај лица ометених у менталном развоју **„Отхон“** у Старој Моравици
- Дом за смештај душевно оболелих лица **„Василије Острошки“** у Новом Бечеју,
- Дом за душевно обилела лица **„1. октобар“** у Старом Лецу, Пландиште
- Дом за душевно оболела лица **„Чуруг“** у Чуругу

Важно је напоменути да је у складу са Уредбом о мрежи установа, извештај установе **„Ветерник“** у Новом Саду разматран као саставни део збирног извештаја установа за смештај деце и младих, али да се у оквиру ове установе пружа услуга домског смештаја за одрасле особе са интелектуалним тешкоћама и менталним тешкоћама у комуникацији, капацитета 400 корисника.

¹Уредба о мрежи установа социјалне заштите, *„Службени гласник РС“*, број 16/2012 и 12/2013

2.1. Подаци о установама

2.1.1 Домски смештај и друге услуге

Капацитет установа у 2014. години у домском смештају износио је укупно 1.775 места. Укупан број корисника који су током 2014. године користили услугу домског смештаја је 1.921 а на дан 31.12.2014. на смештају је било 1.781 корисника, што значи да је попуњеност капацитета била изнад 100% као и претходних година. Број корисника није значајно промењен у односу на претходну годину, на смештају је било у 2014. години 16 корисника више.

Законом о социјалној заштити предвиђено је да дом за смештај одраслих и старијих лица не може да има капацитет већи од 100 корисника, међутим све установе из ове групе установа су са капацитетом који је већи од прописаног. У табели која следи приказујемо **капацитет и број корисника домског смештаја**, по појединачним установама, у 2014. години.

Ред. бр.	Установа	Капацитет	Укупан број корисника (1.1.2014. - 31.12.2014.)	Нови корисници у 2014. години	Број корисника на дан 31.12.2014.
1	Дом „Збрињавање“, Панчево	120	129	21	108
2	Дом „Отхон“, Стара Моравица	300	319	13	295
3	Дом „Јабuka“, Панчево	180	198	9	198
4	Дом „Василије Острошки“, Нови Бечеј	425	490	61	427
5	Дом „Стари Лец“, Пландиште	550	575	30	545
6	Дом „Чуруг“, Чуруг	200	210	11	208
Укупно		1.775	1.921	145	1.781

Табела бр. 1 Капацитет домског смештаја и број корисника домског смештаја по установама, у 2014. години

На смештају у установе у току 2014. године је примљено укупно **145 нових корисника** (133 током претходне године). **Листу чекања** на пријем за смештај за сада још увек не води дом „Збрињавање“ у Панчеву, а на крају године на евиденцији захтева за смештајем, односно на листама чекања у установама које их воде, било је укупно 28 захтева (а чак 104 захтева у 2013. години). Највећи број захтева за смештајем а чији смештај не може да се реализује због недостатка расположивих капацитета је Дому у Новом Бечеју.

Број захтева на листи чекања, по појединим установама приказујемо у табели који следи.

Установа	Евиденција захтева у процедури (оних чији смештај још није реализован због недостатака расположивих места)	
	2013.	2014.
Дом за лица са оштећеним видом „Збрињавање“, Панчево	не води листу чекања	не води листу чекања
Дом за смештај лица одраслих лица „Отхон“, Стара Моравица	12	0
Дом за смештај одраслих лица „Јабuka“, Панчево	2	1
Дом „Василије Острошки“, Нови Бечеј	25	23
Дом „Стари Лец“, Пландиште	36	0
Дом „Чуруг“, Чуругу	29	4

Табела бр. 2 Број захтева на листи чекања, по појединим установама

Поред домског смештаја установе могу да организују и друге услуге намењене корисницима из локалне заједнице или корисницима домског смештаја а у процесу трансформације установе, као што је то пример са услугом становања уз подршку.

У укупном збиру, током 2014. године додатне услуге користило је укупно 86 корисника (подаци о броју корисника по појединачним установама су у табели која следи). Највећи број (32 корисника) користи услугу становања уз подршку која је организована у Дому „Јабука“, а потом помоћ у кући која је организована у оквиру дома у Новом Бечеју. на смештају у прихватилишту у Старом лецу током године је било 17 корисника, а иста установа има организовану и услугу становања уз подршку коју је користило 4 корисника. Дом „Јабука“ има и организовану услугу дневног боравака за одрасла лица са интелектуалним тешкоћама коју користи 9 корисника.

Услуге	Установе које имају неку од наведених услуга	Капацитет	Укупан број корисника (1.1.2014. - 31.12.2014.)	Број корисника на дан 31.12.2014.
Прихватилиште (укључујући прихватну станицу)	Дом „Стари Лец“	12	17	4
Становање уз подршку	Дом „Јабука“ / Дом „Стари Лец“	32/4	32/4	32/4
Дневни боравак	Дом „Јабука“	9	9	9
Помоћ у кући	Дом „Василије Острошки“	15	24	13
Свратиште	/	0	0	0
Персонална асистенција	/	0	0	0
Саветовалиште	/	0	0	0
СОС телефон	/	0	0	0

Табела бр. 3 Остале услуге које се пружају у оквиру установа

Сарадња са другим установама и организацијама је у извештајима оцењена као генерално задовољавајућа, углавном као врло добра или одлична, али се истиче да постоји простор да се она даље унапређује, пре свега са организацијама цивилног друштва, јер су поједине установе ову сарадњу оцениле као недовољну. Установе су истакле добру сарадњу са другим установама за смештај корисника, која се одвијала у циљу размене искустава и изналажења заједничких решења за проблеме на које се наилази у раду са корисницима, али и у сегменту свеукупног пословања установе. Поред сарадње са установама из система социјалне заштите, установе су сарађивале и са образовним и здравственим институцијама, са удружењима, хуманитарним организацијама, медијима и својим локалним самоуправама. Све установе су у току 2014. године добиле **донације** од невладиних организација, државних институција или појединаца.

2.1.2. Инфраструктурни, организациони и кадровски капацитети установа

Према Закону о социјалној заштити пружаоци услуга као услов за добијање лиценце за пружање услуга морају да испуне минимум прописаних структуралних и функционалних стандарда.

Захтеви у погледу инфраструктурних, организационих и кадровских услова за пружање услуга прописани су структуралним стандардима.

Поред заједничких минималних стандарда које морају да испуне сви пружаоци услуга а који се односе на локацију објекта пружаоца услуге и опрему², Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга прописује за услуге домског смештаја и стандарде који се односе на услове смештаја корисника³.

Гледајући збирно **структуру смештајних капацитета** може се видети да је највећи број смештајних јединица у категоријама двокреветних и четворокреветних соба, као и да око 28% од укупног броја смештајних јединица у овим установама одступа од прописаних стандарда.

Ипак, анализу је неопходно свести на ниво појединачних установа, јер постоје значајне разлике између установа у погледу стандарда смештаја и структуре смештајних капацитета. Тако на пример, у Дому у Чуругу скоро све смештајне јединице су у категорији вишекреветних соба са 5-9 лежајева, што одступа од стандарда, а слична ситуација је и у дому у Старој Моравици где више од 70% смештајних јединица по структури такође није у складу са стандардима⁴.

Структура смештајних капацитета домског смештаја			
Категорија смештаја	Број установа који располаже наведеном категоријом смештаја	Број смештајних јединица	Број места у тој категорији
Једнокреветна соба	5	12	12
Двокреветна соба	6	110	220
Трокреветна соба	6	39	117
Четворокреветна соба	5	151	604
5-9 кревета у соби	5	108	646
10+ кревета у соби	2	18	181
У к у п н о		438	1.780

Табела бр. 4 Структура смештајних капацитета

У погледу структуралних капацитета установе морају да испуне и стандарде који се односе на **приступачност објекта**. Стандарди приступачности садржани су у заједничким стандардима који се односе на локацију објекта, опремљеност установа и несметано функционисање корисника у установи⁵

Кроз годишње извештаје анализирани су само неки од аспеката приступачности (постојање рампи, рукохвата, приступачност приземља, постојање лифта и приступачност тоалета), док о обезбеђености вертикалног транспорта који је такође један од прописаних захтева, на основу само расположивих података у годишњим извештајима, не може се прецизно говорити. Из расположивих података закључујемо да је опремљеност установа према анализираним критеријумима на солидном нивоу, јер их већина установа испуњава.

² Члан 6, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

³ Члан 34 и члан 42, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

⁴ Значајна одступања од прописаних структуралних стандарда и то не само по питању стандарда који се односе на смештај корисника, као и велика финансијска улагања која би била неопходна да ове установе изврше неопходне адаптације, само су неки од фактора који су допринели да ове установе уђу у процес трансформације, који ће на дужи рок подразумевати смањење капацитета домског смештаја и развој отворених облика заштите.

⁵ Члан 6 и члан 9, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

Приступачност објекта установе особама са инвалидитетом	
	Установе које НЕ ИСПУЊАВАЈУ наведени критеријум
Постојање рампи (фиксна или покретна)	Стара Моравица
Рукохвати	/
Приступачно приземље	/
Лифт	Стара Моравица, Јабука, Збрињавање, Чуруг, Стари Лец
Приступачни тоалети	Стари Лец

Табела бр. 5

2.1.3. Кадровски капацитети

Кадровски услови за пружање услуга домског смештаја прописани су заједничким стандардима који се односе на све пружаоце услуга, као и посебним минималним структуралним стандардима за домски смештај одраслих и старијих лица⁶.

У 2014. години у овим установама било је **укупно 564 запослених на неодређено време**, што је за 112 радника мање у односу на 2013. годину и што је за 53 радника мање од броја који је предвиђен нормативима.

У **структури запосленог кадра** технички радници чине највећи удео од 44% (спремачице, запослени у кухињама и вешерајима...), а потом здравствени радници 22% (медицинске сестре и лекари) и неговатељице 15%. Стручни радници у овим установама чине 11% од укупног броја запослених, а највише је радних терапеута (19) потом радних инструктора (21) и социјалних радника (10).

Ако се анализирају установе збирно и где су **одступања у односу на нормативе** највећа, уочава се да је то у броју неговатељица, којих је мање ангажовано него што је нормативима утврђено (120 према нормативу а 86 запослених неговатељица). Медицинских сестара је нешто више у односу на норматив (103/117). Недостаје и стручног кадра у овим установама у односу на актуелне нормативе (66 према нормативима а 60 актуелно запослених стручних радника).

Ако се анализа одступања у односу на нормативе спусти на ниво појединачних установа, онда се уочава да је у дому у Новом Бечеју број запосленог стручног кадра мањи него што је нормативом утврђено - недостаје 1 социјални радник, као и у дому у Чуругу, Старом Лецу, Јабуци и Старој Моравици. У Старој Моравици поред социјалног радника недостају и 2 дефектолога. У Чуругу и Старом Лецу мање је радних терапеута. У дому Стари Лец број радних инструктора је већи од броја који је утврђен нормативима (4/9).

У анализи **извора финансирања** запослених уочава се да локалне самоуправе имају најмањи допринос у том смислу, највећи удео запослених финансира се из републичког буџета и РЗЗО-а.

Назив радног места	Укупан број извршилаца		Стварно запослени према извору финансирања			
	По нормативу	Стварно запослени	Буџет Републике	Буџет локалне самоуправе	Цена смештаја корисника	РЗЗО
Руководећи радници	11	11	9	0	1	0

⁶ Члан 38 и члан 47, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

Стручни радници	66	60	55	1	4	0
Пружаоци неге и услуга	120	86	19	2	65	15
Здравствени радници	111	125	28	0	0	97
Административни радници	37	34	11	0	23	0
Технички радници	272	248	74	0	174	0
Укупно	617	564	197	3	267	97

Табела бр. 6 Број и структура запослених на неодређено време 31.12.2014.

Поред 564 запослених радника на неодређено време, током године ангажовано је још **96 радника на** одређено време, на обављању привремених и повремених послова или на основу уговора о делу.

2.1.4. Обука и усавршавање радника

Обавеза је сваког пружаоца услуге да има дефинисан годишњи **план** рада који садржи циљеве и активности који се између осталог односе и на **развој кадрова**. Ова обавеза је прописана заједничким структуралним стандардима који се односе на јавност рада пружаоца услуге.⁷

Према подацима које су установе доставиле о планирању стручног усавршавања за своје запослене видимо да свих **6 установа** има годишњи план стручне обуке/усавршавања, што је значајно унапређење у односу на претходну годину када је само једна установа пријавила да израђује план стручног усавршавања. Ови планови поред прегледа потребних обука треба да укључују и планирање потребних средстава за реализацију и извора финансирања. Приликом планирања обука такође би значајно било и међусобно повезивање установа које би омогућило да се трошкови око организација обука поделе.

Дом „Збрињавање“ је навео области које су процењене као приоритетне у смислу потреба за усавршавањем: примена групног рада у систему социјалне заштите, превенција синдрома сагоревања код професионалаца у социјалној заштити, активирање корисника услуге, медијација, интерни мониторинг и евалуација.

2.1.5. Процедуре у установи

Заједничким структуралним минималним стандардима који се односе на јавност рада свих пружалаца услуга, прописано је да пружалац услуге мора да има прописане процедуре за све фазе стручног поступка, као и о другим питањима, у складу са правилником и другим прописима⁸.

У годишњим извештајима о раду, установе достављају податке који се односе на формализованост процедура у вези са притужбама корисника, примену рестриктивних поступака и мера и процедура реаговања у случају насиља над корисницима у установи.

Право на притужбу једно је од права које је кориснику социјалне заштите гарантовано Законом⁹, што значи да сваки корисник који није задовољан пруженом услугом, поступком или понашањем пружаоца услуга, може, односно има право да поднесе притужбу надлежном органу. Са друге стране, пружалац услуге је дужан да пропише

⁷ Члан 5, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

⁸ Члан 5, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

⁹ Право на притужбу, Закон о социјалној заштити, члан 39

интерну процедуру за разматрање притужби корисника. **Све установе имају јасно дефинисану писану процедуре за разматрање притужби корисника.**

Једно од питања које се односи на интерне процедуре јесте и питање насиља над корисницима у установи, а према подацима из годишњих извештаја видимо да свих 6 установа има **формиран интерни тим за поступање у случају насиља над корисницима.**

Сви пружаоци услуга у складу са прописима морају да имају писане процедуре које се односе на примену рестриктивних поступака и мера према корисницима. Заједничким минималним функционалним стандардима који се односе на **примену рестриктивних поступака и мера**¹⁰ прописано је да се рестриктивни поступци и мере према корисницима који својим понашањем доводе у опасност себе, друге кориснике, особље, посетиоце или имовину, примењују искључиво на основу планираних, праћених, надгледаних и временски ограничених интервенција, и у складу са посебним прописом. Истим чланом Правилника о минималним стандардима, такође је прописано да за ограничавање кретања, изолацију или контролу понашања корисника пружалац услуге мора имати прописане процедуре, одређује лице одговорно за одобравање рестриктивних поступака и мера и води евиденцију о њиховој примени, у складу са посебним прописом.

Од маја 2013. године у примени је Закон о заштити лица са менталним сметњама који прописује услове и поступке који се односе на примену физичког спутавања и изолације лица са менталним сметњама која се налазе на лечењу у психијатријским установама, а Министарство здравља донело је и пратећи подзаконски акт, Правилник за примену физичког спутавања и изолације лица са менталним сметњама која се налазе на лечењу у психијатријским установама¹¹, којим су ова питања прецизније уређена. Међутим, ресорно министарство социјалне заштите још увек нема донете одговарајуће релевантне прописе који би установама као и другим пружаоцима услуга у систему социјалне заштите, били смерница у изради интерних процедура које су обавеза према Правилнику о минималним стандардима за пружање услуга. Анализирајући расположиве податке у годишњим извештајима о раду установа, добија се податак да **свих 6 установа имају формулисану процедуру која се односи на примену рестриктивних поступака и мера.**

2.2. Структура и карактеристике корисника домског смештаја

Укупан број корисника домског смештаја **у 2014. години је износио 1.775, а на дан 31.12.2014.** на смештају је било **1.781.** Током године на смештај је примљено укупно **145 „нових“** корисника.

У току 2014. године за укупно **170** корисника је **прекинут смештај** у овим установама, а доминантан разлог за прекид смештаја као и у ранијем периоду је смрт корисника (149 корисника). Као разлог смрти свих корисника наводи се болест. 21 корисника је током године примљено на смештај и смештај током године је и прекинут (најчешће због смрти корисника- 12 корисника), а мањи број – 5 корисника је упућен на коришћење услуге становања уз подршку, 3 корисника су напустили установу из неких других разлога и евидентиран је један случај самовољног напуштања установе.

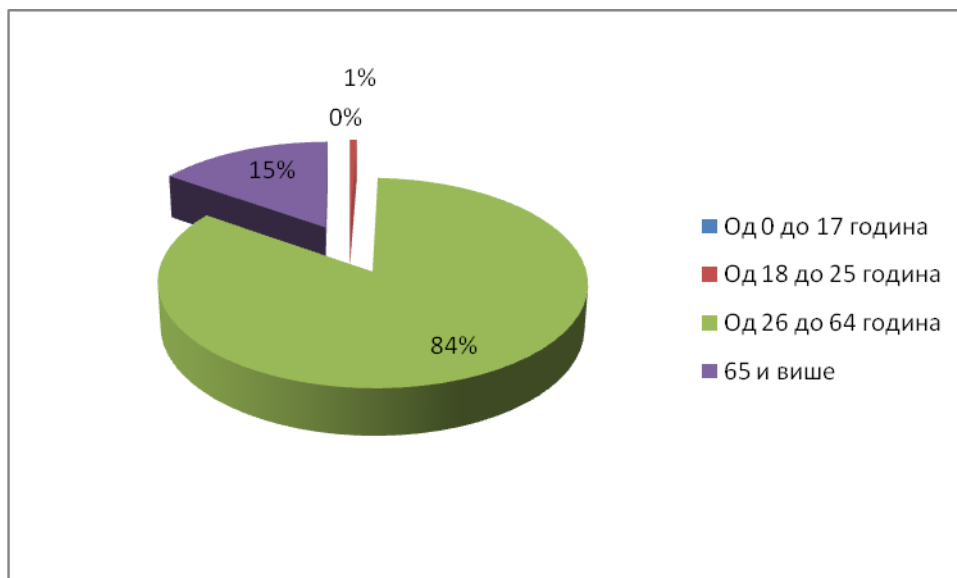
Полна структура корисника услуге смештаја у овим установама је углавном уједначена, уз нешто већи удео жена.

У **старосној структури најбројнији** су корисници од 26 до 64 година (84%). значајан је и удео старијих корисника, преко 65 година (15%). Удео младих особа у овим

¹⁰ Члан 18 Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

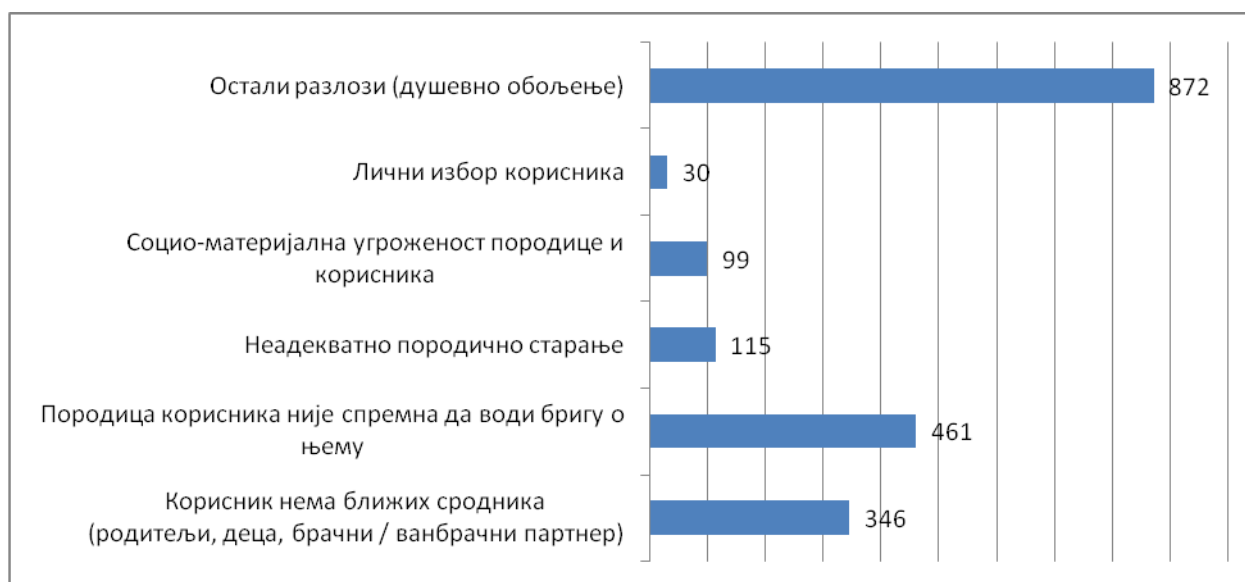
¹¹ Сл. гласник РС бр. 94/13

установама није велик, млади од 18 до 25 година чине 1% од укупног броја. На смештају у овим установама није било деце.

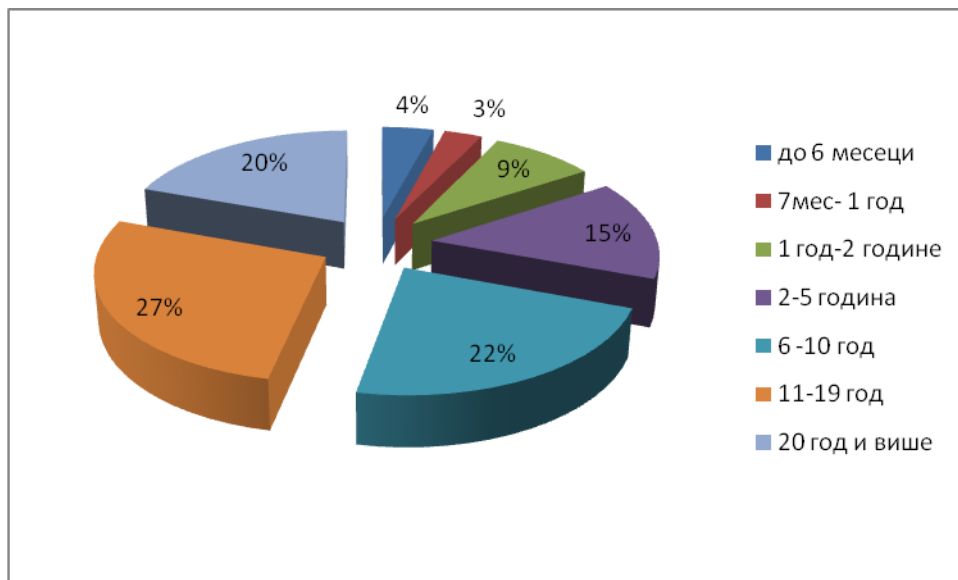
Графички приказ бр. 1 Структура корисника према старосној доби

Ако се анализира структура према разлогу за смештај, може се уочити да је **код највећег броја корисника** као разлог за смештај наведено „**остали разлози**“ – **872** корисника (у питању су корисници смештаја у Старом Лецу и Новом Бечеју који су на смештају у установама примарно због менталних сметњи/душевног обољења). Поред овог разлога корисницима се смештај често обезбеђује и због неспремности породица да воде бригу о свом члану као и у ситауцијама када корисник нема ближих сродника који би могли да о њему преузму бригу.

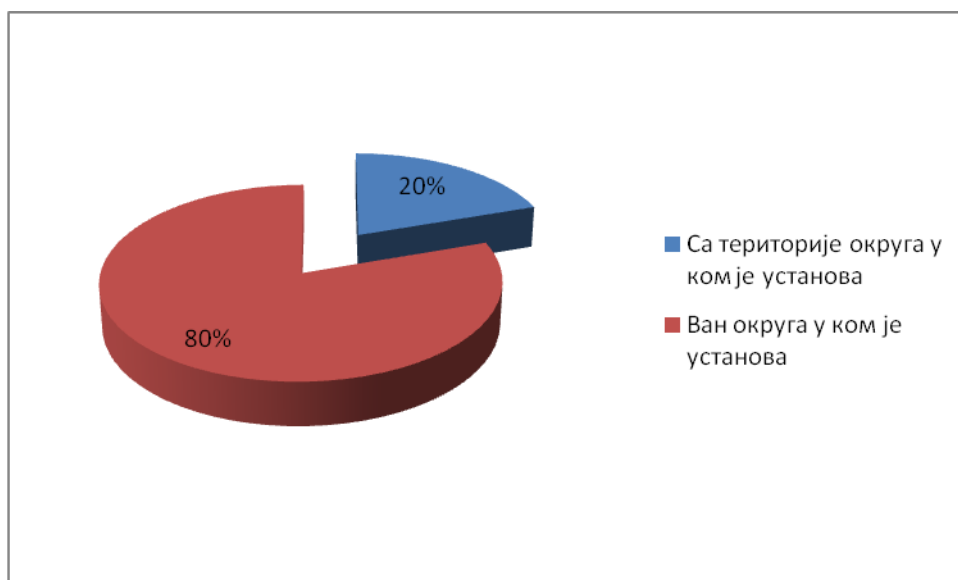
Графички приказ бр. 2 Структура корисника према разлогу за смештај

Ако се посматра трајање смештаја уочава се да је **најбројнији удео корисника који су на смештају у установи значајно дуг период** – 27% корисника су у дому од 11 до 19 година, а још 20% њих чак дуже од 20 година.

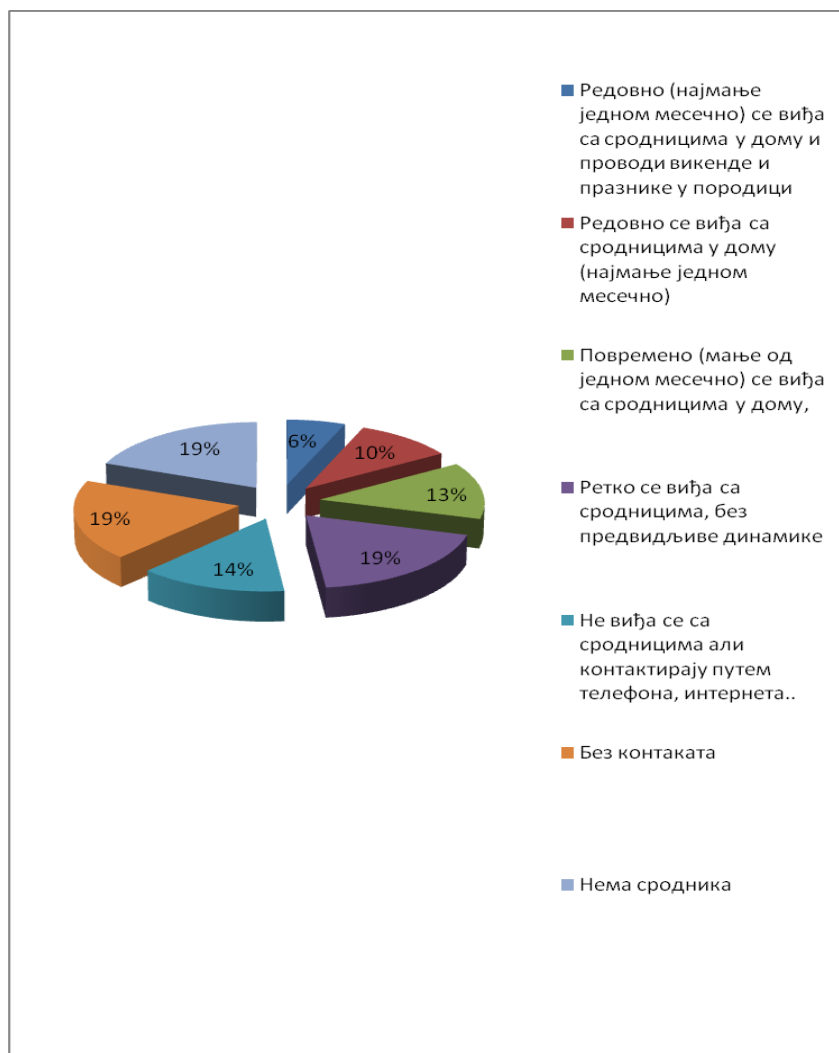
Графички приказ бр. 3 Структура корисника према дужини боравка у установи

Према **месту пребивалишта** пре смештаја у установу упадљиво је **највећи број корисника у дому који су из друге средине** у којој су живели пре смештаја у дом, што је од значаја у смислу одржавања односа са сродницима и другим блиским особама из окружења пре смештаја.

Графички приказ бр. 4 Структура корисника према месту пребивалишта пре смештаја

Најмањи проценат корисника у овим установама **(6%)** има **редовне контакте** са својим сродницима и блиским особама. Највећи број корисника (19%) само ретко, без неке предвидиве динамике има контакте са значајним особама или нема сроднике уопште (19%) или нема никакве контакте (19%) са особама ван установе.

Графички приказ бр. 5 Структура корисника према начину одржавања контаката

Од укупног броја корисника на смештају у овим установама **највећи број је са менталним сметњама / душевним болестима** (858 корисника), а потом по уделу следе корисници са интелектуалним потешкоћама (331), вишеструким сметњама (510), са сензорним сметњама 37 корисника, са первазивним развојним поремећајима је 12 корисника и са телесним инвалидитетом 5 корисника.

Профил корисника у односу на врсте инвалидитета и менталне сметње је веома сличан као и претходне године. Структуру корисника према **врстама инвалидитета** приказујемо за установе засебно имајући у виду специфичну структуру корисника према овом обележју у свакој од установа.

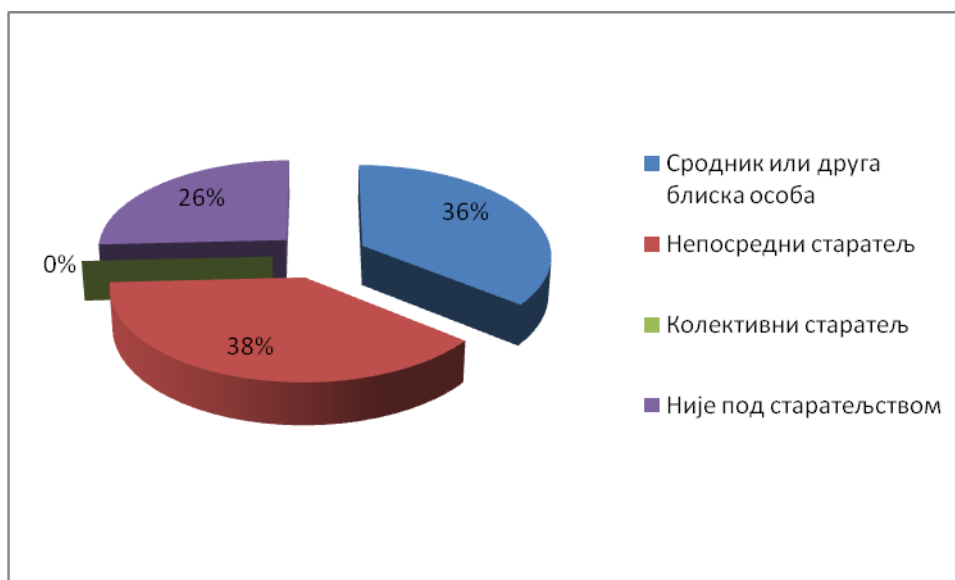
Врста инвалидитета	Збрињавање	Јабука	Стара Моравица	Чуруг	Нови Бечеј	Стари Лец	Укупно
Телесни	3	0	0	0	2	0	5
Сензорни	35	2	0	0	0	0	37
Интелектуалне потешкоће	2	191	101	0	1	36	331
Менталне потешкоће/душевне болести	0	0	0	151	381	326	858
Вишеструки	61	0	187	47	32	183	510
Первазивни	0	5	7	0	0	0	12

развојни поремећаји							
Друго	7	0	0	0	11	0	18
Укупно	164	198	295	198	427	545	1.771

Табела бр. 7 Структура корисника према врстама инвалидитета/сметњи у развоју и душевним болестима, по установама

Већина корисника ових установа **су покретни** - око 89%, око 5,5% су полупокретни и око 5,5% непокретни корисници. Највећу групацију корисника у структури према врсти инвалидитета и покретљивости чине покретни одрасли и старији корисници са душевним обољењима.

Већина корисника у установама је обухваћена **старатељском заштитом** (око 74% од укупног броја на смештају), под непосредним старатељством или су старатељи сродници/друге блиске особе. У односу на структуру према старатељској заштити издваја се само „Збрињавање“ с обзиром да у тој установи код већине корисника нема потребе за старатељском заштитом.

Графички приказ бр. 6 Структура корисника према старатељској заштити

3.0. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

На основу расположивих података у годишњим извештајима о раду установа за одрасле и старије особе са менталним и интелектуалним тешкоћама и сензорним тешкоћама, могуће је извести неколико најважнијих закључака:

- Капацитет свих установа премашује капацитет који је дозвољен Законом, при чему је и попуњеност капацитета установа на крају године била око 100%.
- За један број корисника захтев за смештајем није могао да буде реализован - на листама чекања у установама које их воде на крају године било је укупно 28 захтева (а чак 104 захтева у 2013. години). Највећи број захтева за смештајем а чији смештај не може да се реализује због недостатка расположивих капацитета је Дому у Новом Бечеју.

- У наредном периоду установе ће морати да ускладе своје капацитете и број корисника али и друге услове у погледу прописаних минималних структуралних и функционалних стандарда.
- Имајући у виду велике капацитете установа, попуњеност преко утврђених капацитета и дуг боравак највећег броја корисника у установама, у процесу трансформације установа потребно је даље развијати алтернативне услуге, пре свега услуге подршке за самостални живот. Ове установе су укључене у процес трансформације у оквиру пројекта "Унапређење положаја корисника резиденцијалних установа са интелектуалним и менталним потешкоћама, кроз стварање услова за њихово укључивање у друштво и локалну заједницу" (Отворени загрљај) који финансира Европска унија из претприступних ИПА фондова. Пројекат се реализује у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарством здравља Републике Србије, са циљем побољшања социјалне инклузије особа са интелектуалним и менталним потешкоћама.
- Процес трансформације установе подразумева интензиван рад на спровођењу активности и програма осамостаљивања корисника који су на смештају, подршку породицама, као и сарадњу са локалним самоуправама које би евентуално биле заинтересоване да покрену неке од услуге намењене овим циљним групама корисника.